

När man slogs med varg och björn i Särna och Idre Jägare, som brottades med nalle och gick på jakt i bara skjortan.

Jag skall här nedan berätta om två personer, som voro utrustade med jättekrafter och kände sådant dödsförakt, att de kunde trotsa både varg och björn.

Omkring mitten av 1800-talet var vargen ganska närgången i byarna i Särnatrakten, företrädesvis under kalla vintrar. Helst gjorde han då sin rond omkring ladugårdarna, i allmänhet dock utan att få släcka sin blodtörst. Det inträffade rätt ofta vid sådana strövtåg under kvällarna, att vargen satte framfötterna på fönsterkarmen och tittade in på de innevarande som sutto omkring den öppna spisen, där torrvedsbrasan flammade. Detta var lätt gjort, ty gardiner begagnades ej på den tiden. Sådana kvällar vågade ingen gå ut utan att vara försedd med stickbloss, som höll vargen på avstånd. Som bevis på vargens djärvhet är det jag skall berätta denna sanningsenliga historia.

På en gård i Särnaheden, Trågårdan kallad, vilken finnes kvar än idag, hade man en dag på senvintern släppt ut sina getter. Snart nog infann sig en varg för att göra en påhälsning i getflocken. Så snart bonden i gården märkte vad som stod på, sprang han ut lagom för att se, hur vargen grep en get över halsen och kastade upp den på sin rygg samt därpå tog till flykten med den bråkande geten. Bonden, som endast var beväpnad med en käpp, upptog genast förföljandet av den fräcka tjuven. Genom byn gick den vilda jakten samt vidare ut på den närbelägna sjön. När vargen blivit förföljd omkring två kilometer, fann han dock för gott att släppa sitt byte för att klara sin egen päls samt försvinna utåt sjön. Hade bonden vid förföljandet haft sitt gevär (*Flintlåsgeväret*) i stället för käppen, hade nog vargen och icke geten fått bita i gräset den gången. Emellertid fick bonden igen sin get, vilken dock inte hade mycket liv i behåll. Att så djärvt förfölja en varg utan vapen torde inte många personer våga göra i vår tid.

Ovannämnda bonde, vars namn var Trå Per Jonsson d. ä., Särnaheden, född år 1809 och död 1893, blev på sensommaren år 1866 av en vallkulla, föresten en brorsdotter till honom, underrättad om att flickan omkring en fjärdingsväg från byn sett björnsår. Björnen blev genast föremål för efterforskning av Jonsson jämte en del jaktkamrater samt även skjuten, dock icke utan äventyr. När björnen blivit sårad och beredde sig till anfall, tappade de yngre oerfarna björnjägarna modet. Jonsson, som var äldst, gick dock ensam mot björnen, så närma att han såg blänket i dennes ögon, samt fällde honom med ett välriktat skott. Som belöning fick vallkullan det ena skulderbladet av björnen, vilket av henne begagnades till mjölslev under hela hennes återstående livstid. Hon dog vid 78 års ålder, men mjölsleven finnes förvarad än i dag hos hennes son Jonas i Särnaheden.

En annan varg- och björnjägare av samma typ, men ett strå vassare, var den s. k. Storbo-Jöns (*född år 1807, död år 1896.*) hemmahörande i Storbo, Idre. Många och farliga voro hans jaktäventyr mot både björn och varg. Jag skall nu berätta om två av hans djärvaste jägarebragder.

En gång under ett nappatag med en björn hade han blott sårat denna med sitt skott, och björnen rusade nu i raseri på den värnlöse jägaren. Denne kastade då bort sitt gevär, som nu var till ingen nytta. På grund av att det var en mynningsladdare hann han ju ej att ladda om, varför han gav sig i brottning med björnen, vilken han också lyckades få omkull. Björnen höll dock säkert om Storbo-Jöns, och med denna i famnen reste nalle sig upp och gick baklänges, till dess han kom med ryggen mot ett högt vindfälle. I detsamma gav jägaren honom en så bastant knuff, att han blev överrumplad och gjorde an volt baklänges över vindfället. Därvid lyckades Jöns krypa ur det otrevliga famntaget, men

vadmalsrocken var då alldeles sönderriven. Jöns rusade nu bort till sitt gevär med björnen tätt i hälarna. Sedan han gripit sitt gevär tog han sin tillflykt till en stor sten, kring vilken han sprang runt medan björnen alltjämt förföljde honom. Under denna ringdans fick emellertid Storbo-Jöns tid att ånyo ladda sitt gevär, och sedan dröjde det ej länge förrän han med ett skott fällt sin fiende, som dog på stället. Jöns brukade efteråt säga att nog var björnen starkare, men jag var mera vig, och det var det, som räddade mig ur hans klor. Det var också tur, brukade han säga, att björnen gick baklänges, hade han gått framåt hade jag säkert blivit ihjälklämd mot vindfället.

En annan gång fick Jöns en kall vinternatt hemma på sin gård i Storbo höra hur hunden, som stod bunden ute vid kojans började tjuta. Han sprang då genast upp ur sängen och fram till fönstret, genom vilket han i det klara månskenet såg hur en varg höll på att angripa hunden. Jöns nappade åt sig sitt gevär, som lyckligtvis var laddat och hängde på väggen, samt störtade i bara skjortan ut på gården. Någon köld kände han inte, ty jägareblodet svallade hett i hans ådror. Vargen tog då till flykten utåt sjön förföljd av den tunnklädde skytten. Då omkring 200 meter tillryggalagts på detta vis, stannade Jöns och sköt med det resultat, att vargen träffad av hans säkra lod sjönk död ned i snön. Om det också var kallt för jägaren i sitt enda plagg, så fick han i alla fall till belöning sitt jaktbyte och räddade sin hund undan en bråd död mellan vargens käftar.

Det muskedunder med vilket Storbo-Jöns dödade både vargen och björnen, samt mycket annat vilt, finnes ännu förvarat av Särna fornminnesförening. Geväret, som är av ganska grov kaliber, bär fortfarande märken efter björntänder tillhöriga någon av den gamle jägarens ludne fiender.

B. J. J.

Mora Tidning den 26 mars 1930.